

ως ορισμένου χρόνου άνευ αντικειμενικού λόγου συνδεόμενου με τη φύση, το είδος και τα χαρακτηριστικά της παρεχόμενης εργασίας, συνεπάγεται την αναγνώριση των συμβάσεων αυτών ως συμβάσεων εργασίας αορίστου χρόνου, τότε:

- α) Είναι συμβατή με το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεία και εφαρμογή του εθνικού δικαίου από τον εθνικό δικαστή, σύμφωνα με την οποία συνιστά σε κάθε περίπτωση αντικειμενικό λόγο για τη σύναψη συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, το γεγονός ότι ως νομική βάση για την κατάρτιση τους χρησιμοποιήθηκε νομοθετική διάταξη για την απασχόληση με ορισμένου χρόνου συμβάσεις εργασίας προς κάλυψη εποχικών, περιοδικών, πρόσκαιρων ή έκτακτων αναγκών, ακόμη και όταν στην πραγματικότητα οι καλυπτόμενες ανάγκες είναι «πάγιες και διαρκείς»;
- β) Είναι συμβατή με το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεία και εφαρμογή του εθνικού δικαίου από τον εθνικό δικαστή, σύμφωνα με την οποία, διάταξη που απαγορεύει την μετατροπή συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου στο δημόσιο τομέα σε συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου, πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι στον δημόσιο τομέα απαγορεύεται απολύτως και σε κάθε περίπτωση η μετατροπή συμβάσεως ή σχέσεως εργασίας ορισμένου χρόνου σε αορίστου, ακόμη και εάν αυτή καταχρηστικώς συνήφθη ως ορισμένου χρόνου, ήτοι όταν στην πραγματικότητα οι καλυπτόμενες ανάγκες είναι «πάγιες και διαρκείς», και ότι δεν καταλείπεται στον εθνικό δικαστή, σε μια τέτοια περίπτωση, η δυνατότητα διαγνώσεως του αληθούς χαρακτήρα της επίδικης έννομης σχέσης εργασίας και ορθού χαρακτηρισμού αυτής ως συμβάσεως αορίστου χρόνου; Ή, μήπως, η εν λόγω απαγόρευση πρέπει να περιορίζεται μόνο στις συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου που πράγματι συνήφθησαν προς κάλυψη πρόσκαιρων, απρόβλεπτων, επείγουσών, έκτακτων ή αναλόγου είδους ειδικών αναγκών και όχι και στην περίπτωση που στην πραγματικότητα συνήφθησαν προς κάλυψη «παγίων και διαρκών αναγκών»;

Αίτηση για την έκδοση προδικαστικής απόφασης, την οποία υπέβαλε το Μονομελές Πρωτοδικείο Ρεθύμνης (Ελλάδα) στις 17 Απριλίου 2008 — Μιχαήλ Ζαχαριουδάκης κατά Δήμου Λάμπης

(Υπόθεση C-164/08)

(2008/C 171/34)

Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική

Αιτούν δικαστήριο

Μονομελές Πρωτοδικείο Ρεθύμνης

Διάδικοι στην υπόθεση της κύριας δίκης

Ενάγων: Μιχαήλ Ζαχαριουδάκης

Εναγόμενος: Δήμος Λάμπης

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Η ρήτρα 5 και η ρήτρα 8, σημεία 1 και 3, της συμφωνίας πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, που καταρτίσθηκε από την [CBS], την UNICE και το CEEP και συνιστά αναπόσπαστο τμήμα της Οδηγίας 1999/70/EK του Συμβουλίου (ΕΕ L 175/42 της 10.7.1999), έχουν την έννοια ότι δεν επιτρέπεται από το κοινοτικό δίκαιο (με αιτιολογία την εφαρμογή της εν λόγω συμφωνίας πλαισίου) η θέσπιση από το κράτος μέλος μέτρων,
 - (α) όταν στην εθνική έννομη τάξη ήδη υπάρχει, πριν τη θέση σε ισχύ της Οδηγίας, ισοδύναμο νομοθετικό μέτρο, κατά την έννοια της ρήτρας 5, σημείο 1, της συμφωνίας πλαισίου, και
 - (β) όταν με τα θεσπιζόμενα, προς εφαρμογή της συμφωνίας πλαισίου μέτρα, υποβαθμίζεται το γενικό επίπεδο προστασίας των εργαζομένων ορισμένου χρόνου στην εθνική έννομη τάξη;
- 2) Σε περίπτωση θετικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα, εφόσον στην εθνική έννομη τάξη προϋπάρχει της θέσης σε ισχύ της Οδηγίας 1999/70/EK ισοδύναμο νομοθετικό μέτρο, κατά την έννοια της ρήτρας 5, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαισίου, όπως το επίμαχο στα πλαίσια της κύριας δίκης άρθρο 8, παράγραφος 3 του Ν. 2112/1920, τότε συνιστά ανεπίτρεπτη υποβάθμιση του γενικού επιπέδου των εργαζομένων ορισμένου χρόνου στην εθνική έννομη τάξη, κατά την έννοια της ρήτρας 8, σημεία 1 και 3, της συμφωνίας-πλαισίου, η θέσπιση νομοθετικού μέτρου, με αιτιολογία την εφαρμογή της συμφωνίας-πλαισίου, όπως του επίμαχου στα πλαίσια της κύριας δίκης άρθρου 11 του προεδρικού διατάγματος 164/2004:
 - (α) όταν το εν λόγω νομοθετικό μέτρο, για την εφαρμογή της συμφωνίας-πλαισίου, θεσπίζεται μετά την παρέλευση της προθεσμίας μεταφοράς της Οδηγίας 1999/70/EK, αλλά στο χρονικό πεδίο εφαρμογής του εμπίπτουν μόνο συμβάσεις και σχέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, οι οποίες ήταν ενεργές έως την έναρξη ισχύος του ή έληξαν σε ορισμένο χρονικό διάστημα προ της θέσης του σε ισχύ, αλλά μετά την παρέλευση της προθεσμίας μεταφοράς της Οδηγίας, ενώ το προϋπάρχον ισοδύναμο νομοθετικό μέτρο δεν έχει χρονικά περιορισμένο πεδίο εφαρμογής και καταλαμβάνει όλες τις συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου που είχαν καταρτισθεί, ήταν ενεργές ή έληξαν κατά τον χρόνο θέσης σε ισχύ της Οδηγίας 1999/70/EK και κατά την παρέλευση της προθεσμίας μεταφοράς της;
 - (β) όταν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω νομοθετικού μέτρου, για την εφαρμογή της συμφωνίας-πλαισίου, εμπίπτουν μόνο συμβάσεις ή σχέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου οι οποίες, προκειμένου να θεωρηθούν ως διαδοχικές κατά την έννοια του εν λόγω μέτρου, απαιτείται σωρευτικώς: (i) να έχουν μέγιστο μεσοδιάστημα μεταξύ τους το τρίμηνο και, επιπλέον, (ii) να έχουν συνολική διάρκεια τουλάχιστον είκοσι

τεσσάρων μηνών έως την έναρξη ισχύος του εν λόγω μέτρου ανεξαρτήτως αριθμού ανανεώσεων συμβάσεων ή να έχει υπάρξει βάσει αυτών συνολικός ελάχιστος χρόνος απασχόλησης δέκα οκτώ μηνών μέσα σε συνολικό χρονικό διάστημα είκοσι τεσσάρων μηνών από την αρχική σύμβαση εφόσον υπάρχουν τρεις τουλάχιστον ανανεώσεις πέραν της αρχικής σύμβασης, ενώ το προϋπάρχον ισοδύναμο νομοθετικό μέτρο δεν θέτει τέτοιες προϋποθέσεις αλλά καταλαμβάνει όλες τις (διαδοχικές) συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, ανεξαρτήτως ελαχίστου συνολικού χρόνου απασχόλησης και ελαχίστου αριθμού ανανεώσεων συμβάσεων;

(γ) όταν το εν λόγω νομοθετικό μέτρο, για την εφαρμογή της συμφωνίας πλαισίου, προβλέπει ως έννομη συνέπεια για την προστασία των εργαζομένων ορισμένου χρόνου και την αποτροπή της κατάχρησης, κατά την έννοια της συμφωνίας πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, τον χαρακτηρισμό των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου ως αορίστου χρόνου εφεξής (ex nunc), ενώ το προϋπάρχον ισοδύναμο νομοθετικό μέτρο προβλέπει τον χαρακτηρισμό των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου ως αορίστου χρόνου από τον χρόνο της αρχικής τους κατάρτισης (ex tunc);

3) Σε περίπτωση θετικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα, εφόσον στην εθνική έννομη τάξη προϋπάρχει της θέσης σε ισχύ της Οδηγίας 1999/70/EK ισοδύναμο νομοθετικό μέτρο, κατά την έννοια της ρήτρας 5, σημείο 1, της συμφωνίας πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, που συνιστά αναπόσπαστο τμήμα της εν λόγω Οδηγίας, όπως το επίμαχο στο πλαίσιο της κυρίας δίκης άρθρο 8, παρ. 3, Ν. 2112/1920, τότε συνιστά ανεπιτρεπτή υποβάθμιση του γενικού επιπέδου προστασίας των εργαζομένων ορισμένου χρόνου στην εθνική έννομη τάξη, κατά την έννοια της ρήτρας 8, σημεία 1 και 3, της συμφωνίας-πλαίσίου, η θέσπιση νομοθετικού μέτρου, με αιτιολογία την εφαρμογή της συμφωνίας πλαισίου, όπως του επίμαχου στο πλαίσιο της κυρίας δίκης άρθρου 7 του π.δ. 164/2004, όταν αυτό προβλέπει ως μόνο μέσο προστασίας των εργαζομένων ορισμένου χρόνου από την κατάχρηση την υποχρέωση του εργοδότη σε καταβολή μισθού και αποζημίωσης απόλυσης σε περίπτωση καταχρηστικής απασχόλησης με διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, λαμβανομένου υπόψη:

(α) ότι η υποχρέωση καταβολής μισθού και αποζημίωσης απόλυσης προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο σε κάθε περίπτωση σχέσης εργασίας και δεν αποσκοπεί ειδικά στην αποτροπή της κατάχρησης, κατά την έννοια της συμφωνίας πλαισίου, και

(β) ότι η εφαρμογή του προϋπάρχοντος ισοδύναμου νομοθετικού μέτρου έχει ως έννομη συνέπεια την αναγνώριση των διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου ως αορίστου χρόνου;

4) Σε περίπτωση θετικής απάντησης στα άνω ερωτήματα, πρέπει ο εθνικός δικαστής, ερμηνεύοντας το εθνικό του δίκαιο σύμφωνα με την Οδηγία 1999/70/EK, να παραμερίσει τις μη συμβατές προς αυτή διατάξεις του νομοθετικού μέτρου που θεσπίστηκε με αιτιολογία την εφαρμογή της συμφωνίας-πλαίσίου, αλλά άγει σε

υποβάθμιση του γενικού επιπέδου προστασίας των εργαζομένων ορισμένου χρόνου στην εθνική έννομη τάξη, όπως εκείνες των άρθρων 7 και 11 του προεδρικού διατάγματος 164/2004, και στη θέση τους να εφαρμόσει τις διατάξεις του προϋπάρχοντος της θέσης σε ισχύ της Οδηγίας ισοδύναμου εθνικού νομοθετικού μέτρου, όπως εκείνες του άρθρου 8, παράγραφος 3, του Ν. 2112/1920;

5) Σε περίπτωση που κριθεί από τον εθνικό δικαστή ως — καταρχήν — εφαρμοστέα, σε διαφορά που αφορά την εργασία ορισμένου χρόνου, διάταξη (εν προκειμένω το άρθρο 8 παρ. 3 του Ν. 2112/1920) που συνιστά ισοδύναμο νομοθετικό μέτρο, κατά την έννοια της ρήτρας 5, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, που συνιστά αναπόσπαστο τμήμα της Οδηγίας 1999/70/EK, και με βάση την οποία διάταξη η διάγνωση σύναψης διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ως ορισμένου χρόνου άνευ αντικειμενικού λόγου συνδεόμενου με τη φύση, το είδος και τα χαρακτηριστικά της παρεχόμενης εργασίας, συνεπάγεται την αναγνώριση των συμβάσεων αυτών ως συμβάσεων εργασίας αορίστου χρόνου, τότε:

(α) Είναι συμβατή με το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεία και εφαρμογή του εθνικού δικαίου από τον εθνικό δικαστή, σύμφωνα με την οποία συνιστά σε κάθε περίπτωση αντικειμενικό λόγο για τη σύναψη συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, το γεγονός ότι ως νομική βάση για την κατάρτιση τους χρησιμοποιήθηκε νομοθετική διάταξη για την απασχόληση με ορισμένου χρόνου συμβάσεις εργασίας προς κάλυψη εποχικών, περιοδικών, πρόσκαιρων ή έκτακτων αναγκών, ακόμη και όταν στην πραγματικότητα οι καλυπτόμενες ανάγκες είναι «πάγιες και διαρκείς»;

(β) Είναι συμβατή με το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεία και εφαρμογή του εθνικού δικαίου από τον εθνικό δικαστή, σύμφωνα με την οποία, διάταξη που απαγορεύει την μετατροπή συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου στο δημόσιο τομέα σε συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου, πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι στον δημόσιο τομέα απαγορεύεται απολύτως και σε κάθε περίπτωση η μετατροπή συμβάσεως ή σχέσεως εργασίας ορισμένου χρόνου σε αορίστου, ακόμη και εάν αυτή καταχρηστικώς συνήφθη ως ορισμένου χρόνου, ήτοι όταν στην πραγματικότητα οι καλυπτόμενες ανάγκες είναι «πάγιες και διαρκείς», και ότι δεν καταλείπεται στον εθνικό δικαστή, σε μια τέτοια περίπτωση, η δυνατότητα διαγνώσεως του αληθινού χαρακτήρα της επίδικης έννομης σχέσης εργασίας και ορθού χαρακτηρισμού αυτής ως συμβάσεως αορίστου χρόνου; Ή, μήπως, η εν λόγω απαγόρευση πρέπει να περιορίζεται μόνο στις συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου που πράγματι συνήφθησαν προς κάλυψη πρόσκαιρων, απόβλεπτων, επειγουσών, έκτακτων ή αναλόγου είδους ειδικών αναγκών και όχι και στην περίπτωση που στην πραγματικότητα συνήφθησαν προς κάλυψη «παγίων και διαρκών» αναγκών.